

Л. В. Сливка

Либохора

ЛИБОХОРА – село Турківського району Львівської області. Простягається на 12 км уздовж долини однойм. річки (притока Стрия, бас. Дністра), знаходиться побл. підніжжя Верховин. Вододільного хребта з найвищою на цьому відтинку вершиною Великий Верх (1309 м над р. м.) і перевалу Руський Шлях, в етногр. регіоні Бойківщина. Його мешканці донині зберігають давні бойків. традиції та звичаї через пісні, танці, вишиванки. Відстань від Л. до обл. центру 164 км, до райцентру – 41 км, до залізнич. ст. Яблунька – 31 км, до залізнич. ст. Сянки – 17 км, до укр.-польс. кордону – 15 км, до [Закарп. обл.](#) (Великоберезнян. і Воловец. р-ни) – 4 км. Пл. 5,7 км². За переписом насел. 2001, проживали 2302 особи; станом на 2016 – 2300 осіб; переважно українці. У селі та його околицях виявлено артефакти періоду мезоліту. Вперше згадується у писем. джерелах 1553 як поселення, яке за привілеєм польс. королеви Бони відійшло до землевласника Олекси. Деякий час село називалося Олексанкою, пізніше перейменовано на Любохору (поступово назва трансформувалася у сучасну). Тут перевалом Руський Шлях проходив торг. шлях з давньорус. земель в Угорщину. У 2-й пол. 16 ст. село перевели на волоське право та створили Либохор. країну Самбір. економії, яка перебувала у корон. власності. Після 1-го поділу Польщі 1772 – у складі Австрії (1867–1918 – Австро-Угор. імперії). Згодом Либохор. країну приєднано до цісар. столових маєтків. 1818 засн. однокласну початк. школу. За переписом 1880, проживали 1686 греко-католиків і декілька родин римо-католиків. У роки 1-ї світової війни побл. Л. відбувалися великі бої. Під час Брусилів. прориву у червні–вересні 1916 рос. армія використовувала перевал Руський Шлях для обходу укріплень австро-угор. військ. 1918 Л. увійшла до складу ЗУНР, 1919 – Польщі, 1939 – УРСР. 1921–39 тут через перевал проходив кордон між Чехословаччиною та Польщею, 1939–41 – між Угорщиною та СРСР. 1921 мешкали 2082 особи. У 1920–30-х рр. функціонувало кілька укр. громад. організацій. Від червня 1941 до вересня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. Восени 1944 в околицях села упродовж 18-ти днів рад. бійці 4-го Укр. фронту штурмували перевал для обходу угор. укріплень лінії Арпада. На фронтах 2-ї світової війни у складі рад. армії воювали бл. 200 жит. До серед. 1950-х рр. багато либохорівців брали участь у зброй. боротьбі у складі ОУН–УПА. 29–30 серпня 1947 через польс.-рад. кордон біля Л. в УРСР прорвалися 86 вояків УПА-Захід. 29 грудня 1948 побл. села у бою з НКВС загинула письменниця, кер. Львів. міського жін.

проводу ОУН М. Дмитренко, 24 серпня 1949 – сотник УПА В. Мізерний-Рен. 1939–59 Л. входила до Дрогоб. обл., 1959 приєднана до [Львів. обл.](#) 1940–59 – у складі Борин., 1962–65 – Старосамбір., 1959–62 та від 1965 – Турків. р-нів. У 2-й пол. 1960-х рр. проживали понад 2,5 тис. осіб. Здавна осн. природ. багатствами тут є ліс. і гірські пасовища. На тер. Либохорів. лісництва (3388 га) – частина ландшафт. заказника Пікуй (заг.-держ. значення), заг.-зоол. заказник Либохорівський (2075 га) та заповідне урочище Ялина (6,3 га; обидва – місц. значення; усі заповідуються від 1984). У Л. – 2 заг.-осв. школи; 2 Нар. доми, 2 б-ки; лікар. амбулаторія, мед. пункт; відділ. ощадбанку. За межами села став відомим фольклорно-етногр. ансамбль троїстих музик «Бескид», який виник у 1950-х рр. За керівництва скрипаля В. Ігнатища ансамбль побував у більшості областей України, неодноразово виступав на фестивалях у Польщі. Мешканці займаються нар. худож. промислами, зокрема писанкарством. Либохорів. писанки шпильков. кольор. воском (поєднання від сірого до чорного). Діють реліг. громади УПЦ КП і УГКЦ. Пам'ятки архітектури нац. значення: дерев'яні дзвіниця церкви св. архангела Михаїла (1764) та церква Собору Пресвятої Богородиці (1798) з дзвіницею (кін. 19 ст.). Церква св. архангела Михаїла з дзвіницею були зведені у верх. частині села. 1922 стару церкву св. архангела Михаїла розібрали, а на її місці спорудили новий дерев'яний храм, який також зберігся до сьогодні. Дзвіниця розташ. на Пд. від церкви, є триярусною та квадратною у плані, вкрита восьмибіч. намет. дахом. Перший ярус зрубний, два ін. – стовп. будови; верх. ярус опоясує відкрита аркада. Церква Собору Пресвятої Богородиці встановлена на невеликому пагорбі, при дорозі на цвинтарі. У 18 ст. її освятили з назвою Втеча до Єгипту Пресвятої Богородиці. Спочатку цей храм звели у традиц. бойків. стилі – тризрубною та триверхою, а 1914 перебудували. Велику цінність для мистецтва має іконостас 16 ст. (один з найстаріших в Україні) з цієї церкви, який від 1914 експонується у Музеї нар. архітектури та побуту у Львові. Досить майстерно виконані ікони з іконостаса «Благовіщення Марії» (була викрадена, донині не знайдено), «В'їзд в Єрусалим», «Хрещення Господнє». Весь іконостас ілюструє нові та маловідомі богослов. символи давнього бойків. сакрал. мистецтва, а ікона «Хрещення Господнє» вирізняється архаїзуючими елементами іконографії. Нині храм Собору Пресвятої Богородиці – триділ. будівля в неоукр. стилі, яка закріплена на підмурівку. Складається з квадрат. нави та вітваря і прямокут. бабинця. При вітварі з Пд. розташ. невелике прямокутне захристя. Всі зруби завершені намет. банями на високих світлових восьмириках та увінчані сліпими ліхтарями і маківками з хрестами. Церкву оточує піддашся, оперте на профільовані виступи вінців зрубів. На поч. 21 ст. стіни підпасання, надпасання та восьмириків були ошальовані вертикально пластмас. вагонкою. Дзвіниця розміщена на Зх. від церкви Собору Пресвятої Богородиці. Вона триярусна, квадратна в плані; перший ярус зрубний, а 2 ін. – стовп. будови. Дзвіниця вкрита восьмибіч. намет. верхом. З Л. у Музей нар. архітектури та побуту у Львові також перевезені хата 1812 і млин кін. 19 ст. Встановлено пам'ятник воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни, та пам'ят. хрест В. Мізерному-Рену. Серед видат. уродженців – громад. діяч, правознавець Є. Гурко, фахівець у галузі мех. інженерії та

теплообміну В. Мінкович, посол до Галиц. сейму (1867), чл. фракції послів-українців «Руський клуб» А. Мінкович.

Рекомендована література

1. Юсипович І. Турківщина за звісою століть. Л., 1993;
2. Гайда Ю. Турківщина: від перших згадок до наших днів. Коломия, 1997;
3. Його ж. Турківщина: Природа і люди. Уж., 1998;
4. Гайда Ю., Шуптар В. Турківщина: історія населених пунктів. Уж., 2002;
5. Слободян В. Церкви Турківського району. Л., 2003;
6. Турківщина – серце Бойківського краю (Area of Turka is a heart of boyky people land). Перша мандрівка (Fest travel). Л., 2007.

Покликання на статтю:

Либохора / Л. В. Сливка // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-54602>

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).